

ظرفیتهای همکاری در حوزه گردشگری و توریسم با آفریقای جنوبی

تهیه و تنظیم:

سید مهرداد سیادت نسب

رایزن بازرگانی سفارت جمهوری اسلامی ایران در آفریقای جنوبی

فهرست مطالب

3	معرفی کشور آفریقای جنوبی
4	اهمیت صنعت گردشگری
4	گردشگری و توریسم در آفریقای جنوبی
5	جایگاه آفریقای جنوبی در صنعت گردشگری
6	نقش صنعت توریسم در اقتصاد و صادرات آفریقای جنوبی
7	استراتژی صنعت توریسم 2015 – 2020
7	ظرفیتهای همکاری دوجانبه با ایران
8	پیشنهادات

معرفی کشور آفریقای جنوبی:

موقعیت جغرافیایی:

کشور جمهوری آفریقای جنوبی با مساحت 1,219,912 کیلومتر مربع در جنوبی ترین نقطه قاره آفریقا قرار داشته و با کشورهای موزامبیک، سوازیلند، زیمبابوه، بوتسوانا، نامیبیا، و لسوتو (محصور در خاک این کشور) هم مرز است. این کشور با اقیانوسهای هند و اطلس 2954 کیلومتر مرز مشترک آبی دارد و در صورت بسته شدن کانال سوئز، تنها راه آبی میان شرق و غرب است و به همین دلیل از اهمیت استراتژیک بسیار برخوردار می باشد.

زبان رسمی کشور انگلیسی بوده و یازده زبان محلی نیز در آن رایج است. مرکز تجاری کشور ژوهانسبورگ، مرکز پارلمان کیپ تاون، پایتخت قضایی بلوم فانتین و مرکز سیاسی آن پرتوریا می باشد. آفریقای جنوبی از سال 1910 از کشور انگلستان استقلال خود را بدست آورد و در سال 1991 نظام حکومتی دموکراسی جایگزین آپارتاید گردید.

تنوع، مشخصه بارز آفریقای جنوبی است. کشوری که در آن یازده زبان به رسمیت شناخته شده است، جایی که رهبران جوامع گوناگون آن از سران قبایل تا خاخام های یهودی را شامل می شود، کشوری که طیب های سنتی با فاصله کمی از دلان بازار بورس سهام به کار خود مشغول اند و بالاخره آفریقای جنوبی کشوری است که مسکن رایج در آن از زاغه تا قصرهای مجلل را شامل می شود. اما جوامع و اقشار گوناگون ساکن این کشور برای دورانی متمادی هیچ گونه حق و دخالتی در امور کشور نداشتند.

اهمیت صنعت گردشگری بعنوان سومین صادرات بزرگ جهان

گردشگری به دلیل نقش پررنگی که در توسعه اقتصادی کشورها دارد به درستی صنعت هزاره سوم نامگذاری شده و هم اکنون با پیشرفت ارتباطات و زیر ساختهای مسافرتی در اکثر کشورهای جهان این صنعت بسیار بیشتر و راحت تر از قبل بوی منفعت و سود می دهد. سازمان جهانی گردشگری سازمان ملل (UNWTO) در گزارش خود با اشاره به افزایش 4.4 درصدی گردشگران خارجی در سراسر جهان و رسیدن آن به رقم 1.18 میلیارد نفر، اعلام کرده که سهم صنعت گردشگری از میزان کل صادرات جهان به هفت درصد افزایش یافته و به 1.4 تریلیون دلار در سال 2015 رسیده است و به عنوان سومین صادرات بزرگ جهان شناخته شد. این چهارمین سال پیاپی است که صنعت گردشگری با پیشی گرفتن از تجارت کالا عنوان سومین صادرات بزرگ جهان را به نام خود ثبت کند.

صنعت گردشگری پس از سوخت و مواد شیمیایی و جلوتر از تجارت غذا و محصولات خودرو در مکان سوم بزرگترین صادرات جهان است و بنابر اعلام سازمان جهانی گردشگری، صنعت گردشگری یکی از عناصر اصلی گوناگونی صادرات در اقتصادهای نوظهور و همچنین چندین کشور پیشرفته اقتصادی است و در بسیاری از کشورهای در حال توسعه صنعت گردشگری اولین صادرات مهم محسوب می شود.

در خصوص اهمیت این صنعت میتوان گفت، صنعت توریسم تقریباً ده درصد رشد تولید ناخالص داخلی جهان (7 تریلیون دلار) را شامل میشود و 277 میلیون شغل در جهان ایجاد نموده و 6 درصد صادرات جهانی را شامل می شود. مهمتر از آن اینکه این صنعت پتانسیل رشد بسیار بالاتری دارد به نحوی که انتظار میرود آمار توریستهای بین المللی از 1/1 میلیارد نفر در حال حاضر به 1/8 میلیارد نفر در سال 2030 برسد.

بر اساس پیش بینی سازمان جهانی گردشگری تعداد توریستها در 2020 به 1/6 میلیارد نفر میرسد (رشد 4 - 4/5 درصدی) و پیش بینی شده که آسیای شرقی، خاورمیانه و آفریقا رشد بیش از 5 درصدی داشته باشند (6/5، 6/7، 5/5 به ترتیب) در مقایسه با متوسط جهانی 4 درصد.

گردشگری و توریسم در آفریقای جنوبی

آفریقای جنوبی پر از جاذبه های طبیعی برای گردشگرانی است که بیشترین لذت را از تماشای طبیعت زیبا، حیوانات وحشی، تنوع گیاهی، کوهنوردی، شنا و عکاسی می برند. در زمینه گردشگری تجاری، آفریقای جنوبی از برگزاری همایشها، سمینارها و کنفرانسهای

بین‌المللی و منطقه‌ای سود برده است که علاوه بر ایجاد اشتغال، درآمد سرشاری را عاید آفریقای جنوبی می‌کند.

آفریقای جنوبی در سالهای اخیر سیاست کلان گردشگری را بر محور توسعه نیروی انسانی، تقویت زیرساختهای موجود، بسیج منابع مالی، بازاریابی موثر و توسعه گردشگری داخلی در کنار جذب گردشگران خارجی تنظیم کرده است.

در زمینه بازاریابی نیز، دولت آفریقای جنوبی بیشترین تلاش خود را بر جذب گردشگران خارجی از کشورهای اروپایی (انگلستان، فرانسه، ایتالیا، آلمان، اسپانیا و هلند)، کشورهای آسیایی (هند، چین و ژاپن) و کشورهای آفریقای شامل جنوب آفریقا، نیجریه و کنیا متمرکز کرده است. در همین راستا میتوان به افتتاح هاب توریسم آفریقای جنوبی برای غرب آفریقا در نیجریه و دفتر توریسم آفریقای جنوبی در برزیل برای جذب توریسم از این بازار نوظهور، اشاره کرد.

عوامل متعددی در رشد بخش توریسم در آفریقای جنوبی کمک کرده است که به عنوان نمونه می‌توان به برخورداری از جاذبه‌های گردشگری، تنوع تولیدات (به خصوص وجود جاذبه‌های اکوتوریستی و فرهنگی)، با صرفه بودن گردشگری برای گردشگران اروپایی و آمریکایی، تحولات سیاسی مثبت و ثبات و آرامش سیاسی در دوره بعد از آپارتاید اشاره نمود.

تشویق گردشگران به اقامت طولانی‌تر، کسب درآمدهای بیشتر از گردشگران از طریق ارایه فرصت‌های متنوع، تشویق گردشگران به سفر به نقاط مختلف بجای اقامت در یک یا دو نقطه و تسهیل جابجایی گردشگران از جمله سیاست‌هایی است که آفریقای جنوبی در این زمینه دنبال کرده است.

به گفته دست‌اندرکاران بخش توریسم آفریقای جنوبی؛ بهبود نسبی وضعیت امنیتی این کشور در کنار وجود زیرساخت‌های مناسب گردشگری و تبلیغات گسترده از علل رویکرد خوب توریست‌ها به این کشور بوده است. مسوولان جهانگردی آفریقای جنوبی معتقدند، برای افزایش درآمدهای این بخش اقتصادی باید در کنار تلاش برای افزایش تعداد بازدیدکنندگان، در جهت افزایش درآمدزایی از تعداد گردشگران موجود نیز حرکت کرد.

جایگاه آفریقای جنوبی در صنعت گردشگری

آفریقای جنوبی در گزارش اخیر رقابت‌پذیری مجمع جهانی اقتصاد جایگاه 48 را از نظر صنعت توریسم در بین 141 کشور جهان بدست آورده است. بر اساس این گزارش آفریقای جنوبی بخاطر داشتن منابع غنی طبیعی و فرهنگی، فضای مثبت کسب و کار، خطوط قرمز کم و سیستم مطلوب اداری و زیرساخت‌های نسبتاً پیشرفته در بین 50 کشور برتر گردشگری قرار گرفته است.

از دیگر شاخصه های مثبت، میراثی است که از برگزاری جام جهانی در 2010 به آفریقای جنوبی رسیده است و استادیومهای با کلاس جهانی برای تجمعات بزرگ، حیاط وحش های وسیع و چندین اثر میراث جهانی و تنوع زیستی می باشد. در عین حال بهداشت و سلامت، امنیت و مشکل نیروی کار بعنوان مهمترین چالشها در این حوزه مطرح شده اند. آفریقای جنوبی از سال 2010 به بعد همواره توریستی ترین کشور آفریقا بوده است و با جذب 9/6 میلیون گردشگر در سال 2014، بزرگترین مقصد گردشگری آفریقا محسوب می شود. البته در حالی که گردشگری، چهارمین بخش صنعتی بزرگ آفریقای جنوبی محسوب می شود، این کشور از جهات بسیاری هنوز هم پتانسیل های زیادی برای شکوفا شدن بیشتر دارد.

نقش صنعت توریسم در اقتصاد و صادرات آفریقای جنوبی

صنعت توریسم بصورت مستقیم و غیر مستقیم 9 درصد GDP آفریقای جنوبی را شامل میشود و بیش از 1/4 میلیون شغل ایجاد نموده است. آمار توریستهای ورودی به آفریقای جنوبی از 3/4 میلیون توریست در سال 1994 به 8/9 میلیون نفر در 2015 رسیده است و بودجه این بخش نیز از 81 میلیون رند در سال 1994 امروزه به بیش از 2 میلیارد رند رسیده است. همچنین بخش خصوصی نیز بطور قابل توجهی در صنعت توریسم این کشور سرمایه گذاری نموده است.

با وجود رشد 6/6 درصدی آمار توریستهای ورودی در سال 2014 نسبت به سال 2013 که بیشتر از متوسط جهانی بوده، در 2015 6/8 درصد کاهش نسبت به سال 2014 داشته که دلایل آن رکود اقتصاد جهانی و منطقه ای، مشکلات قوانین جدید ویزا و ... عنوان شده است.

سازمان توریسم آفریقای جنوبی پیش بینی کرده است که در سال 2016 صنعت توریسم سهم 120 میلیارد رندی از درآمد صادراتی داشته باشد و کمک بیش از 380 میلیارد رندی به اقتصاد کشور بنماید. بودجه سال 2016 صنعت توریسم 2 میلیارد رند است که 50 درصد آن برای بازاریابی و توسعه برند مقصد آفریقای جنوبی در نظر گرفته شده است.

شایان ذکر است در ژانویه 2016 بیش از یک میلیون توریست به آفریقای جنوبی وارد شده که 15 درصد از ژانویه سال قبل بیشتر بوده و در فوریه 2016 نیز آمار توریستهای ورودی 18 درصد نسبت به ماه مشابه سال قبل بیشتر بوده است که مقامات توریسم آفریقای جنوبی این رشد را امیدوار کننده دانسته اند. این در حالی است که در ژانویه 2016 آمار توریست های ورودی از چین نسبت به ژانویه 2015 دو برابر شده است. وزارت توریسم آفریقای جنوبی تصریح کرده که این رشد فوق العاده نشانگر اهمیت سرمایه گذاری به موقع در صنعت داخلی گردشگری شمرده می شود.

استراتژی صنعت توریسم 2015 – 2020

نقشه راه استراتژیک صنعت توریسم آفریقای جنوبی برای دستیابی به صنعت توریسم پایدار و افزایش سهم آن در رشد اقتصاد و اشتغال و دستیابی به صنعت توریسم رقابتی برای جذب توریسم های بین المللی و توسعه زیرساختها و ایجاد زنجیره ارزش برای سال 2015 تا 2020 تنظیم گردیده است.

در چارچوب این سند، راهبرد توسعه گردشگری بین المللی تصویب گردیده و ضمن بررسی و تحلیل وضعیت بازار بین المللی گردشگری و پیش نیازهای توسعه این بخش اقتصادی از جمله توسعه ناوگان مسافرت هوایی، بازاریابی، ترتیبات گمرکی، آسان سازی صدور روادید گردشگری و امنیت گردشگران پیش بینی شده است. آفریقای جنوبی همچنین برنامه های تبلیغاتی گسترده ای را در آمریکا، اروپا، آفریقا و تعدادی از کشورهای آسیایی برای تقویت بازاریابی پیش بینی کرده است.

در سند نقشه راه پیش بینی شده که آمار توریسم از 8/9 میلیون نفر در 2015 به 13/7 میلیون نفر در 2020 برسد. درآمد توریسم نیز از 94/6 میلیارد رند در 2015 به 134/3 میلیارد رند در 2020 افزایش یابد و بتواند 225000 شغل جدید تا 2020 ایجاد نماید.

همچنین در قالب برگزاری نشستهای تجاری و بیزینسی 177 کنفرانس بین المللی در پنج سال آینده برنامه ریزی شده که انتظار می رود 3/5 میلیارد رند درآمد به اقتصاد این کشور تزریق کند.

ظرفیتهای همکاری دوجانبه با ایران

در حالی که آفریقای جنوبی یکی از کشورهای گردشگر پذیر بوده و جاذبه های گردشگری خوب آن می توانست برای ایرانیان و از سویی جاذبه های تاریخی ایرانیان برای ساکنان آفریقای جنوبی جذاب باشد همواره این موضوعات از موارد مغفول بین این دو کشور بوده است و علی رغم ارتباطی نزدیک به نیم قرن میان دو کشور، آفریقای جنوبی همواره برای گردشگران و تجار ایرانی ناشناخته باقی مانده است، در حالی که فرصت های گسترده ای از سرمایه گذاری و توسعه گردشگری میان دو کشور وجود دارد.

باتوجه به اطلاعات و آمار موجود، سالانه حدود 200 هزار نفر گردشگر ایرانی وارد خاک تایلند می شوند و کمی بیشتر از این تعداد روانه مالزی شده اند اما متأسفانه با وجود اینکه آفریقای جنوبی جزو کشورهای برتر جاذب برای گردشگران است و با توجه به شباهت بعد مسافت این کشورها با آفریقای جنوبی هنوز نتوانسته ایم ارتباط تبادل گردشگر را میان دو کشور فراهم نماییم.

بايك نگاه اجمالي در خواهيم يافت هرگز تبليغات انجام شده درباره اين مقصد گردشگري همانند كشورهايي مثل تايلند و مالزي نبوده و همين امر باعث ناشناخته بودن ايران و آفريقاي جنوبي براي يكدیگر شده است. در حالیکه توسعه گردشگری راه مناسبی برای شناسایی و معرفی ظرفیت های دو کشور است و سفر متقابل گردشگران دو کشور به این امر کمک میکند.

همانطور که اشاره شد هر دو کشور دارای جاذبه ها و ظرفیتهای فراوان جذب گردشگران خارجي هستند و هر دو کشور قصد توسعه و افزایش تعداد بازدیدکنندگان خارجي را دارند بنابراین اگر امکان استفاده از تجربیات یكدیگر در این میان به وجود آید بی تردید هر دو می‌توانند به مقصود خود برسند.

پس می‌توانیم با استفاده از ظرفیت‌های موجود و قانونی آینده گردشگری هر دو کشور را به یكدیگر ارتباط دهیم. به عقیده من هنوز ناشناخته‌های بسیاری در میان جوامع دو کشور وجود دارد. اما یکی از اصلی‌ترین دلایل را می‌توان در نبود پرواز مستقیم میان تهران و آفريقاي جنوبي دانست.

من معتقدم اگر گردشگري میان دو کشور رونق بگیرد ناخود آگاه زمینه حضور تجار و بازرگانان نیز فراهم خواهد شد و تبادل پول رونق خواهد گرفت. در این زمینه می‌توان به برگزاری سمینارها و نشست‌های مختلف اشاره کرد و باید برای آنها هر دو کشور برنامه داشته باشند تا از این فرصت طلایی به وجود آمده استفاده کنیم خصوصاً اینکه نظر مقامات و مردم دو کشور به توسعه روابط مثبت است.

پیشنهادات

- 1- حمایت از برقراری پرواز مستقیم بین تهران و ژوهانسبورگ
- 2- معرفی آفريقاي جنوبي و ظرفیتهای گردشگری آن برای گردشگران ایرانی با توجه به مناسبات سیاسی دوستانه بین دو کشور و ظرفیتهای فراوان موجود در این حوزه
- 3- استفاده از تجربیات آفريقاي جنوبي در صنعت توریسم
- 4- تلاش برای معرفی ایران و جذب توریسم از توریستهای اروپایی و غربی وارد شده به آفريقاي جنوبي
- 5- جایگزینی آفريقاي جنوبي با کشورهای که تراز توریستی منفی داریم (مالزی و تايلند و ...) ضمن اینکه به لحاظ سیاسی نیز کشورهای مذکور (بخصوص مالزی) در سالهای اخیر مناسبات دوستانه ای با کشورمان نداشته اند.